

Dr. Cansu YENER KESKİN

**MİLLETLERARASI
TAHKİM ANLAŞMASININ
KURULMASI VE ETKİSİ**

onikilevha

İÇİNDEKİLER

İKİNCİ BASIYA ÖNSÖZ	VII
ÖNSÖZ	IX
KISALTMALAR.....	XXI
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM MİLLETLERARASI TAHKİM ANLAŞMASI HAKKINDA GENEL BİLGİ

I. MİLLETLERARASI TAHKİM ANLAŞMASI KAVRAMI.....	5
A. Milletlerarası Tahkim Anlaşmasının Tanımı.....	5
B. Tahkim Anlaşmasının Hukuki Niteliği	16
1. Genel Olarak.....	16
2. Hukuki Niteliği	18
a. Maddi Hukuk Sözleşmesi Görüşü	18
b. Usul Hukuku Sözleşmesi Görüşü	26
c. Karma Sözleşme Görüşü	35
d. Bağımsız (Otonom) Sözleşme Görüşü.....	42
II. MİLLETLERARASI TAHKİM ANLAŞMASININ GÖRÜNÜM BİÇİMLERİ	47
A. Genel Olarak	47
B. Tahkim Sözleşmesi.....	50
C. Tahkim Şartı.....	51
III. BAĞIMSIZLIK PRENSİBİ	52
A. Bağımsızlık Prensibinin Etkisi	52

B.	Bağımsızlık Prensibi ve Kompetenz- Kompetenz Prensibi	61
C.	Asıl Sözleşmenin Yokluğunda Bağımsızlık Prensibi	68
IV.	MİLLETLERARASI TAHKİM ANLAŞMASININ DİĞER SÖZLEŞMELERLE KARŞILAŞTIRILMASI	72
A.	Hakem Sözleşmesi	72
B.	Yetki Sözleşmesi	77
C.	Hakem - Bilirkişi Sözleşmesi.....	82
D.	Hukuk Muhakemeleri Kanununda Düzenlenen Tahkim Anlaşması.....	85
V.	MİLLETLERARASI TAHKİM ANLAŞMASINA UYGULANACAK HUKUK.....	86
A.	Milletlerarası Tahkim Kanunu Açısından Uygulanacak Hukuk....	86
1.	Genel Bilgi	86
2.	Milletlerarası Tahkim Anlaşmasının Şekline Uygulanacak Hukuk.....	86
3.	Tarafların Ehliyetine Uygulanacak Hukuk	87
a.	Tarafların Milletlerarası Tahkim Anlaşması Yapma Ehliyeti.....	87
(1)	Gerçek Kişiler Açısından	87
(2)	Tüzel Kişiler Açısından	91
b.	Taraflar Adına İradi Temsilcinin Tahkim Anlaşması Yapma Yetkisi	99
4.	Milletlerarası Tahkim Anlaşmasının Esasına Uygulanacak Hukuk	104
B.	Milletlerarası Sözleşmeler Açısından Uygulanacak Hukuk.....	108
1.	Genel Bilgi	108
2.	Milletlerarası Tahkim Anlaşmasının Şekline Uygulanacak Hukuk	109
3.	Tarafların Ehliyetine Uygulanacak Hukuk	111
4.	Milletlerarası Tahkim Anlaşmasının Esasına Uygulanacak Hukuk	111

İKİNCİ BÖLÜM
MİLLETLERARASI TAHKİM
ANLAŞMASININ KURULMASI İÇİN
GEREKEN ÖN ŞARTLAR, UNSURLAR VE
ŞEKLİ

I.	MİLLETLERARASI TAHKİM ANLAŞMASININ KURULMASI İÇİN GEREKEN ÖN ŞARTLAR VE UNSURLAR	113
A.	Genel Olarak	113
B.	Milletlerarası Tahkim Anlaşmasının Kurulması İçin Gereken Ön Şartlar.....	114
	1. Milletlerarası Tahkim Kanunu Açısından	114
	a. Yabancılık Unsuru	114
	(1) Genel Olarak	114
	(2) Taraflar Açısından Yabancılık Unsuru.....	118
	a) Yerleşim Yeri	118
	b) Olağan Oturma Yeri (Mutad Mesken).....	120
	c) İşyerinin Bulunduğu Yer	121
	(3) Tahkim Yeri Açısından Yabancılık Unsuru.....	121
	(4) İfa Yeri ve Uyuşmazlık Konusu Açısından Yabancılık Unsuru	125
	a) İfa Yeri	125
	b) Uyuşmazlık Konusunun En Çok Bağlantılı Olduğu Yer.....	126
	(5) Sermaye ve Kredi Açısından Yabancılık Unsuru.....	127
	(6) Mal ve Sermaye Transferi Açısından Yabancılık Unsuru	129
	b. Tahkime Elverişlilik	131
	2. New York Sözleşmesi Açısından	156
	3. Avrupa Sözleşmesi Açısından	157
C.	Milletlerarası Tahkim Anlaşmasının Kurulması İçin Gereken Unsurlar.....	159

1.	Genel Olarak	159
2.	Bulunması Gereken Zorunlu Unsurlar	160
a.	Taraflar Arasında Mevcut Hukuki İlişkinin Varlığı	160
b.	Tahkim İradesi	164
c.	Taraflar Arasındaki Çekişme Unsuru	178
II.	MİLLETLERARASI TAHKİM ANLAŞMASININ ŞEKLİ	179
A.	Genel Bilgi	179
B.	Milletlerarası Tahkim Anlaşmasının Kurulma Şekli	180
1.	Milletlerarası Tahkim Kanununda Yer Alan Düzenleme	180
a.	Genel Olarak	180
b.	Taraflarca İmzalanmış Yazılı Belge	181
c.	Tahkim Anlaşmasının Taraflar Arasında Teati Edilen Mektup, Teleks, Faks Gibi Bir İletişim Aracına Geçirilmiş Olması	185
d.	Elektronik Ortama Geçirilmiş Olması	186
e.	Dava Dilekçesindeki Yazılı Bir Tahkim Anlaşmasının Varlığı İddiasına Cevap Dilekçesinde İtiraz Edilmemiş Olması	189
f.	Asıl Sözleşmenin Bir Parçası Haline Getirilmek Amacıyla Tahkim Şartı İçeren Bir Belgeye Yollama Yapılması	191
2.	Hukuk Muhakemeleri Kanununda Yer Alan Düzenleme	194
3.	Milletlerarası Sözleşmelerde Yer Alan Düzenleme	194
a.	New York Sözleşmesinde Yer Alan Düzenleme	194
b.	Avrupa Sözleşmesinde Yer Alan Düzenleme	197

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
MİLLETLERARASI TAHKİM
ANLAŞMASININ İÇERİĞİ VE ETKİSİ

I.	MİLLETLERARASI TAHKİM ANLAŞMASININ İÇERİĞİ	199

A.	Genel Bilgi	199
B.	Milletlerarası Tahkim Anlaşmasında Düzenlenebilecek Konular	201
1.	Hakemlere İlişkin Düzenlemeler	201
a.	Hakemlerin Sayılarına İlişkin Düzenleme.....	201
b.	Hakem veya Hakem Kurulunu Oluşturan Hakemlerin İsimlerine İlişkin Düzenleme	202
c.	Hakemin veya Hakem Heyetinin Seçim Usulüne İlişkin Düzenleme	205
d.	Hakem veya Hakem Heyetinin Niteliklerine ve Reddine İlişkin Düzenleme.....	207
2.	Yargılama Usullerine İlişkin Düzenlemeler.....	208
a.	Milletlerarası Tahkim Anlaşmasına Uygulanacak Hukuka İlişkin Düzenleme.....	208
b.	Hakem veya Hakem Kurulunun Uygulayacağı Yargılama Kurallarına İlişkin Düzenlemeler	209
c.	Esasa Uygulanacak Hukuka İlişkin Düzenleme	210
d.	Tahkim Yerine İlişkin Düzenleme.....	214
e.	Tahkim Süresine İlişkin Düzenleme.....	216
f.	Yargılama Kullanılacak Dil veya Dillere İlişkin Düzenleme.....	217
g.	Tahkim Anlaşmasında Düzenlenebilecek Diğer Hususlar	218
3.	Tahkim Giderlerine İlişkin Düzenlemeler	221
a.	Hakem Ücreti.....	221
b.	Yargılama Giderleri ve Giderlerin Ödenmesi	222
C.	Görev Belgesi ve Milletlerarası Tahkim Anlaşmasına Etkisi.....	223
1.	Görev Belgesi	223
2.	Görev Belgesinin Milletlerarası Tahkim Anlaşmasına Etkisi.	228
II.	MİLLETLERARASI TAHKİM ANLAŞMASININ ETKİSİ	233
A.	Milletlerarası Tahkim Anlaşmasının Olumlu Etkisi.....	233
1.	Genel Bilgi	233
2.	Hakemlere Yetki Verilmesi	233

B.	Milletlerarası Tahkim Anlaşmasının Olumsuz Etkisi.....	234
1.	Genel Olarak.....	234
2.	Tahkim İtirazı.....	235
C.	Milletlerarası Tahkim Anlaşmasının Üçüncü Kişilere Teşmili....	250
1.	Genel Olarak.....	250
2.	Grup Şirketler Görüşü	251
3.	Halefiyet.....	254
a.	Külli Halefiyet.....	254
b.	Cüzi Halefiyet	255
(1)	Konişmentonun Devri	255
(2)	Alacağın Temliki.....	260
(3)	Sigortacının Halef Olması	263
4.	Tüzel Kişilik Perdesinin Kaldırılması.....	264
5.	Temsil	265
6.	Üçüncü Kişi Yararına Sözleşme.....	265
7.	Dürüstlük Kuralına Aykırı Hareket Etmeme İlkesi	267
8.	Garanti Sorumluluğu.....	270
9.	Bağlılı Sözləşmelerde Yer Alan Tahkim Şartının Teşmili..	270
10.	Şirket Ana Sözləşmesindeki Tahkim Şartının Teşmili	271
D.	Milletlerarası Tahkim Anlaşmasının Genel Haciz Yoluyla Takibe, İtirazın İptali Davasına, İtirazın Kaldırılmasına, İflas Yoluyla Takibe ve İflas Davasına Etkisi	274
1.	Genel Haciz Yoluyla Takip	274
2.	İtirazın İptali	276
3.	İtirazın Kaldırılması	278
4.	İflas Yolu ile Takip ve İflas Davası	278
	SONUÇ	281
EK 1:	YABANCI HAKEM KARARLARININ TANINMASI VE İCRASI HAKKINDAKİ 10 HAZİRAN 1958 TARİHLİ NEW YORK SÖZLEŞMESİ	303

EK 2: MİLLETLERARASI TİCARİ HAKEMLİK KONUSUNDAKİ 21 NİSAN 1961 TARİHİNDE CENEVRE'DE YAPILAN AVRUPA SÖZLEŞMESİ.....	311
KAYNAKÇA.....	323